«չրթունքների վերի մասը». Նրանք մի բան չեն, որ վեր ու վարի մասունենան.

Այսպէս է գրում Ա. Ջանեանը իր գրքոյկի մէջ առաջին երեսից մինչև վերջինը.

Հեղինակը արփասէր է և սիրամոլ. Նա գծում է արբունքի հասած աղջիկներ, որոնք լի՜քն են գգայական տենչերով և ձգտում են «գործողութեան» (էջ 10). որովհետև «իդէալական ու բարձր սէր» չեն ընդունում (էջ 9). Օրիորդ Լիլին, որ իր երկու ընկերուհիների հետ «16 տարեկան միամիտ գառնուկների պէս աղօթում է» իր դևի համար՝ „գործողութիւնը" համարում է երկու սիրողներին «իրար ձուլող և իրար ոչնչացնող» (էջ 10). Նման կարծիք ունի նաև յիշատակարան պահող խոհարարուհին, որ ցանկանում է „տրորել, ուրել" իր հասունած երիտասարդին և „քուլորովին խենթանում" է, „որ ամեն օր ակնատես է լինում իր սիրած տղամարդու եռանդի վառման այն կնոջ" այրինքն իր տանտիրուհու հետ.

Տգիտութիւն և արփամոլութիւն—այս են Ա. Ջանեանի բնորոշ կողմերը՝ մէկը կապուած է միւսին. Հոգու լայն զարգացումը միայն կարող է մարդկանց ազատել արփամոլութեան հիւանդագին ցնորումներից, որոնք անարժան են մարդուն, քանի որ նա կոչուած է „մարդ" լինելու և ոչ „որձ" միայն.

Ն. Ա.

ՆՈՐ ԳՐՔԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք.—Ցակ. Աղաբաբ.—Դէպի դպրոց. դաստիարակչական զրոյցներ. Թիֆլիզ. տպ. Էսպերանտո 1912, 96 էջ. գինը 10 կ.

Ցակ. Աղաբաբ.—Մուլութեան պատճառը. մանկական փոքիկ 2 գործ. Թիֆլիզ, տպ. Հերմէս, 32 էջ. գինը 10 կ.

— Իսահակ Իսահակեան.—Հէքիաթ տրնի տակ. Ալէքսանդրապոլ, տպ. Ց. Գ. Սանոյեանցի. 1912. 52 էջ. գինը 50 կ.

— Ց. Տէր-Միրաքեան.—Մեթոդական գործնական ցուցմունքներ. քաղուած դաստիարակութեան արդիւնքից ստացուած տպաւորութիւններից. Թիֆլիզ. տպ Հերմէս. 1912 IV + 115 էջ. գ. 20 կ.։ Հրատարակութիւն Վրաստանի և Իմերէթի հայոց թեմական իշխանութեան.

— Ա. Փարսադեան.—Թւաբանական խնդիրները և օրինակներ առաջին տարի, մասն I. երկրորդ տպագրութիւն. Ալէքսանդրապոլ. տպ. Ցակ. Ղազարեանի. 1912. 59 էջ. գինը 25 կոպէկ.

— Նոյնը մասն II. 71 էջ. գինը 25 կ.

Վ. Տէր Գէորգեան.—Գաբրիէլ Սունդուկեանցի Պէպօն.—Հրատարակութիւն «Գեղարուեստ» հանդէսի. Թիֆլիզ. տպ. Հերմէս. 1912. 24 երկսիւն էջ. գինը 10 կ.

Արիստարդ.— Գրական պատկերազարդ ալմանախ. գիրք Բ. Ալէքսանդրապոլ, տպ. Շիրակ, 1912. 32 էջ. գինը 10 կոպ.

— Mikirtisch Wanezian. — Feodor Dostojewskij als ethiker. Inaugural-Dissertation—Rötha bei Leipzig տպ. G. Apitz. 1912. XI + 69. գինը ?

ԺՈՂՈՎՆԵՐ ԵՒ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹ.

ՑՈՒԲԵԼԵԱՆԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱՒԻՐԱԾ ԸՆԴ. ԺՈՂՈՎԸ

Շաբաթ, սեպտ. 29-ի երեկոյեան քաղաքային տան դահլիճում կայացաւ տպագրութեան տօնի Թիֆլիզի մասնաժողովի հրաւիրած իրեն ընտրող Թիֆլիզի հիմնարկութիւնների ներկայացուցիչների ընդ. ժողովը. Մասնաժողովի նախագահ պ. Լէօն բանալով ժողովը, հրաւիրեց ընտրել նախագահ և քարտուղար. ընտրւեցին պ. պ. Տ. Ցովհաննիսեան-նախագահ և Ց. Աղաբաբ-քարտուղար.

Անցնելով օրակարգին, նախ մասնաժողովի անդամ Դիւա ք. Աղանեանը կարդաց մասնաժողովի գործունէութեան զեկուցագիրը, որից երևաց. որ նա ընտրւած լինելով փետրւար ամսին, յոբելեութեան մէջ է մտել զանազան վայրերի հայ հաստատութիւնների հետ, աշխատելով. որ ամենուրեք կազմւին յոբելեանական մասնաժողովներ և դրանց գործունէութիւնը սերտ կերպով կապւած լինի իրար. Մեծ ժամանակ է խլել նրանից էջմիածնում կազմւած մասնաժողովը, որը չնայած Թիֆլիզի մասնաժողովի կողմից գործ դրւած խոհեմութիւններին և նոյն իսկ ջանքերին, իր անտակտ ու մեծամ[իտ] վարմունքով խառնաշփոթութիւն մտցրել յոբելեանական նախապատրաստութիւնների գործում և կասեցրել ն[րա] արդիւնաւէտութիւնը. Զեկուցագրի մ[էջ] յիշւած էր սրա և Թիֆլիզի յանձնաժողովի մէջ տեղի ունեցած յարաբերութիւնների ու գրագրութիւնների մանրամասնութիւնը.

Մասնաժողովի վրայ պարտականութիւն էր ընկնում նոյնպէս, որ հիմնէ գրական ֆոնդին, կազմէ գրողների ընկերութիւնը և նպաստէ գրաշարների վիճակը բարւոքելու գործին.

Զեկուցագրի ընթերցումից յետոյ խօսք բացւեց գրաշարների վիճակը ապահովելու մասին. Ըստ ոմանց, չ[է] կարելի այդպիսի գործ յանձն առնել, որովհետև նա վերաբերւելով բանւորների մի որոշ խմբի, ընդհանուր—պետական հարց է. Ժողովը սակայն, գտնելով հանդերձ, որ գրաշարների վիճակն ապահովելն ամենից առաջ իրենց գործն է, յանձնարարեց մասնաժողովին հնարաւոր ամեն մի օգնութիւն հասցնել նրանց՝ այդ նպատակով որ և է գործ կամ կազմակերպութիւն առաջ բերելու.

Դրանից յետոյ ժողովը ծափահարութեամբ ընդունեց մասնաժողովի ջանքերով „Հայ գրողների ընկ." կանոնադրութեան կազմելն ու պատշաճաւոր իշխանութեան կողմից հաստատութիւն ձեռք բերելը. Նրա բացելը սակայն թողնւեց յետագային, յանձնարարելով նախաձեռնարկ անդամներին որքան հնարաւոր է շուտ այդ նպատակով ժողով գումարել.

Այնուհետև ժողովը անցնելով տարերի գիւտի և տպագրութեան տօնի կատարման ժամանակին, բաւական երկար գրաւեց նրանով. Ընդհանուր տրամադրութիւնն էր, որ տօնակատարութիւնը յետաձգւի. Ի նկատի առնելով տաճկահայոց տագնապալի դրութիւնը. Սակայն անորոշ ժամանակով յետաձգելը, գտնում էին, ուղղակի կըմեռցնի տօնը. Մի հոգի միայն պաշտպանում էր 1912 թւի հոկտ. 13-ից մինչև 1913 թւի հոկտ. 13-ը յոբելեանական տարի յայտարարելու էջմիածնի յանձնաժողովի որոշումը՝ գտնելով այդ ցանկալի ու օգտակար մանաւորապէս այն տեսակէտից, որ նրանով վերանում էր մասնաժողովների և հասարակական տարբեր խաւերի մէջ տիրող տարաձայնութիւնը. Ի վերջոյ քւէարկութեան առաջարկւած երեք բանաձևերից անցաւ բժ. Մինասեանի բանաձևը, որ յանձնարարում էր Թիֆլիզի յանձնաժողովին, բանակցութեան մէջ մտնելով զանազան տեղերում կազմւած յոբելեանական մասնաժողովների հետ համաձայնութեան գալ նրանց հետ տօնակատարութեան ժամանակի և այլ խնդիրների վերաբերմամբ, որոշէ տօնի օրը և ապա հրաւիրէ ընդհ. ժողով զեկուցելու այդ մասին.

Ժողովը փակւեց ժամի 11-ից անց.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը իր հոկտեմբ. 1-ի գրութեամբ № 1645 դիմելով „Հորիզոնի" խմբագրութեան՝ խնդրում է տպագրել հետևեալ պաշտօնական գրութիւնը իբր պատասխան „Մշակ" լրագրի 208 №-ում տպած յօդւածի, որ վերաբերում էր նոյն հոգաբարձութեան նախկին գանձապահ Սողոմոն Ալիխանեանի կատարած զեղծումին.

Մեծապատիւ պարոն!

Ներսիսեան դպրոցի նախկին գանձապահ Սողոմոն Ալիխանեանի կատարած վատնման առիթով „Մշակի" № 208-ում լոյս տեսաւ մի յօդւած „Ներսիսեան դպրոցի նոր դէպքը" վերնագրով, որ հետևեալ օրն արձագանք գտաւ և „Тиф. Лис." լրագրում. Արձանագրելով զեղծման փաստը, «Մշակը» հնարաւոր է գտել նախ՝ հոգաբարձութեանը մեղադրել նրանում, որ իբր թէ նա կատարւած յանցանքը լռութեան էր մատնել, գանէ մինչև յիշեալ յօդւածի լոյս տեսնելը, առաջնորդւելով այն տեսակէտով որ «կեղտոտ լուացքը դուրս չպիտի տանել» և երկրորդ՝ օգտւելով հանգամանքից վերագրանալ 130.000 ռուբլու դեֆիցիտին, որ գոյացել է իբր թէ շնորհիւ „իւրայիններին» պաշտօն տալու տենչի.

Թողնելով հասարակութեան դատաստանին «Մշակի» յօդւածագրի այդ գնահատումը, որ նա տալիս է հոգաբարձութեան գործունէութեան, հոգաբարձութիւնս խնդրում է Ձեզ, պարոն խմբագիր, տպագրել հետևեալ փաստային բացատրութիւնը.

Գանձապահ Ալիխանեանի վատնումը պարզւելուն պէս հոգաբարձութիւնս անմիջապէս դիմեց նախնական քննութեան և դատարանի ստուգման, որից յետոյ անյապաղ, այն է սեպտեմբերի 19-ին հաղորդեց կատարած

...ное Дѣло" В. Киладзе, Вельяминовская